

**УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовao Комисију:

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 26. априла 2023. године донело је одлуку (број одлуке: 1156/1) да се именује Комисија за оцену докторске дисертације коју је мср Светлана Велимирац предала под насловом *Самилосне очи туђинске жене: Србија и Први светски рат. Критичка анализа дискурса дела британске ауторке Мејбел Синклер Стобарт и српске ауторке Јелене Лозанић-Фротингам.*

2. Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:

1. др Јелена Филиповић, редовна професорка, Универзитет у Београду, Филолошки факултет; (избор у звање: 30. 12. 2010)
2. др Биљана Дојчиновић, редовна професорка, Универзитет у Београду, Филолошки факултет; (избор у звање:)
3. др Владислава Гордић Петковић, редовна професорка, Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет; (избор у звање:)
4. др Ана Кузмановић Јовановић, редовна професорка, Универзитет у Београду, Филолошки факултет (избор у звање:)

II. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:
Светлана, Миливој, Велимирац
2. Датум рођења, општина, република:
17.08.1978, Савски венац (Београд), Република Србија
3. Датум одбране, место и назив мастер тезе:
26.09.2009, Филолошки факултет Универзитета у Београду, *Елементи историјског у роману „Велики Гетсби“ Франсиса Скота Фицџералда*

4. Научна област из које је стечено академско звање master:
Енглески језик и књижевност

Светлана (Миливој) Велимирац рођена је 17.08.1978. године у Београду. Завршила је Десету београдску гимназију „Михаило Пупин“ општег смера. Дипломирала је 2005. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду на Катедри за англистику. На истој катедри стекла је и звање мастер професор енглеског језика и књижевности 2009. године. На Факултету политичких наука Универзитета у Београду завршила је специјалистичке академске студије на одсеку Студије Сједињених Америчких Држава 2013. године.

Носилац је стипендије америчког Стејт Департмента и завршила је програм усавршавања *English Teacher Professional Development Distance E-Learning Program, English for Specific Purposes, Best Practices*. Похађала је преко 60 сертификованих курсева, семинара, вебинара и обука из области методике наставе, употребе технологија у образовању, дидактике, критичког мишљења, културе и језика и сл. Учествовала је на националним и међународним скуповима из области филологије, а радови су јој публиковани у категорисаним стручним и научним зборницима и часописима.

Од 2006–2021. године радила је у Високој школи струковних студија-Београдској политехници. Креирала је наставне планове и програме за предмет Енглески језик, као и наставни материјал прилагођен потребама студената различитих струковних профила.

Од 2022. године запослена је на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, у звању Наставника за ужу научну област Страни језици, наставни предмет Енглески језик. Чланица је Друштва за стране језике и књижевности Србије, Секције универзитетских наставника страног језика струке.

III. НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

*Самилосне очи туђинске жене: Србија и Први светски рат.
Критичка анализа дискурса дела британске ауторке Мејбел Синклер Стобарт и
српске ауторке Јелене Лозанић-Фротингам*

IV. ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација кандидаткиње Светлане Велимирац обухвата 163 стране, а сам рад је организован у десет поглавља: 1. *Увод* (1-2); 2. *Предмет, циљеви и хипотезе истраживања* (2-5); 3. *Теоријска и методолошка поставка* (6-20); 4. *Историјска перспектива у делима* (21-34); 5. *О Мејбел Синклер Стобарт: живот и дела* (35-75); 6. *Епистоларни сведок: перспектива Првог светског рата Јелене Лозанић-Фротингам* (76-132); 7. *Заједнички елементи у делима Јелене Лозанић-Фротингам и Мејбел Синклер Стобарт из родне перспективе* (133-135); 8. *Интерпретација социолингвистичке наративне мреже у делима Мејбел Синклер Стобарт и Јелене Лозанић-Фротингам* (136-150); 9. *Завршни чвор социолингвистичке наративне мреже дела ауторки Стобарт и Лозанић* (151-152); 10. *Закључак* (152-154). Поглавља су систематично рашчлањена на већи број потпоглавља, чиме је структура рада додатно учвршћена, а читање рада олакшано.

Рад садржи библиографију од 126 јединица, као и упућивање на додатних 13 извора (155-162). На крају рада налази се *Биографија ауторке* (163), *Изјава о ауторству*, *Изјава о истовестности штампане и електронске верзије докторског рада* и *Изјава о коришћењу*.

1. У првом поглављу дисертације (*Увод*) дате су опште назнаке о раду, контекст Првог светског рата у оквиру кога су анализирана дела настала, као и партикуларност наратива у делима, односно, специфична искуства две жене у рату које су измештене из својих дотадашњих простора и из познатих културних образаца. Назначена је важност екстралингвистичких фактора који утичу на дискурсе списатељица, тако да се рад позиционира у оквире критичке социолингвистике.
2. Друго поглавље дисертације (*Предмет, циљеви и хипотезе истраживања*) дефинише тему докторске дисертације, предмет истраживања, циљеве и основне претпоставке истраживања. Ауторка се бави комплексним односима језика, идентитета и рата на примеру дела која су списатељице Мејбел Синклер Стобарт и Јелена Лозанић-Фротингам писале из сопствене, женске перспективе, чиме су настали њихови специфични наративи. Поред њихових активности које су представљале друштвени ангажман, бележе се ова специфична искуства из Првог светског рата и доприноса жена у њему кроз дискурзивну праксу, као и низ опсервација о местима у којима су се ауторке нашле и тамошњем становништву, заснованих на интеракцији језик – култура – друштво, јер се списатељице упознају са културним моделима народа на чијој су територији. Циљ ове докторске дисертације је утврђивање комплексних веза и интеракција које граде сложену социолингвистичку наративну мрежу обухватајући наративе са различитих простора, али у истој хронолошкој одредници Првог светског рата. Разумевање образаца језичке интеракције даје нам јаснији увид у структуру културних модела и разоткрива идеолошке постулате који формирају виђење света (Филиповић, 2018: 20-21) који окружује списатељице, док се у истој хронолошкој одредници Првог светског рата узимају у обзир шири социо-историјско-политички и културни контексти Србије и Америке/Канаде, одакле се дискурси списатељица Стобарт и Лозанић преносе у њихове наративе. Ауторка сагледава начине на које су се дискурси списатељица формирали у односу на време и простор у ком су настајали и лоцира заједничка „чворишта“ унутар креиране социолингвистичке наративне мреже. Ауторка настоји и да утврди начине на које се родне и друге идеологије манифестују у делима. Ауторка у својој дисертацији потврђује претпоставке о променљивим односима моћи, преиспитивању позиције жене у друштву као *другог*, али и *другог* у односима *ми-они*, *наши-њихови*, *савезник-противник*, као и о усложњавању идентитета.
3. Треће поглавље дисертације (*Теоријска и методолошка поставка*) бави се дефинисањем теоријског и методолошког приступа коришћеног у оквиру ове докторске дисертације. Ауторка дефинише појам дискурса и проучавање дискурса у социолингвистичким истраживањима. Даље наводи моделе критичке анализе дискурса релевантне за анализу, с обзиром да је методолошки приступ обради ове теме заснован на критичкој анализи дискурса. Узимајући у обзир да анализирани дискурси настају и интерпретирају се у контексту датих историјских и друштвених околности, социо-историјски метод критичке анализе дискурса Рут Водак (1989,

2002, 2009) је полазни метод, допуњаван Ван Дијковим (1993) социокогнитивистичким приступом, али и когнитивним културним моделима (Geeraerts, 2003; Филиповић 2018) и социјалном теоријом дискурса Нормана Ферклафа (1989, 1992, 1995). Појмовни оквир значајан за ову анализу подразумева појмове идеологије, моћи и идентитета представљен је у наредном потпоглављу. Род као полазна тачка идентитетског преклапања две ауторке такође је представљен у једном потпоглављу кроз теоријску подлогу преиспитивања рода као *другости* и асиметричним односима моћи у дискурсима у анализираним делима. Ауторка настоји да креира социолингвистичку наративну мрежу значења (Gimenez, 2010; Bearman & Stovel 2000; Filipović, 2018) која доприноси холистичкој интерпретацији појединачних наратива у њиховом садејству, препознајући локално и преносећи га на глобално, тако да се текстови сагледају у међусобној, али и у корелацији са другим текстовима који су настајали у истој синхронијској равни. Ауторка је јасно дефинисала значај метода и приступа као и сврху њихове употребе у оквиру ове конкретне докторске дисертације.

4. Четврто поглавље дисертације (*Историјска перспектива у делима*) полази од улоге два дискурса ауторки у реинтерпретацији великих, „мета-наратива“ о Првом светском рату, сагледавајући наратив о прошлости као перформативни чин појединца (Munslow, 2012). У оквиру овог поглавља, ауторка позиционира протагонисткиње и креаторке дискурса (Стобарт и Лозанић-Фротингам) у историјском и друштвеном смислу, представљајући их кроз локални активизам у борби за женска права у Великој Британији, Србији и Америци, а који је претходио ратном сукобу. Друштвени активизам затим се у наредном потпоглављу пресликава на поље женског ауторства, односно самих зачетака списатељског рада као превазилажења стрепње од ауторства, формирајући подлогу на чијој основи се даље креирају дискурси списатељица Стобарт и Лозанић-Фротингам у њиховим делима.
5. Пето поглавље дисертације (*О Мејбел Синклер Стобарт: живот и дела*) представља први део истраживања које се односи на Мејбел Синклер Стобарт и подељено је на више потпоглавља. На почетку, даје се преглед њеног живота и рада. Ауторка затим анализира дискурс у делу *Пламени мач у Србији и другде* (*Flaming Sword in Serbia and Elsewhere* из 1916. године), али и *War and Women. From Experience in the Balkans and Elsewhere* (1913), која су заснована на њеним искуствима са Балкана и упознавању са новим културним моделом који Стобарт ту затиче. Упознавање *других* на Балкану представљено је аутоетнографски; Стобарт упознаје народе Балкана и тиме освешћује туђу, али и сопствену идентитетску слику: у овом поглављу је респективно анализирано како Мејбел Стобарт види *друге* и ко су све *други* (Бугари, Срби; Савезници наспрам ратних противника; мушкарци наспрам жена); затим, како Стобарт сагледава жене на Балкану, али и како доживљава себе као жену на Балкану; даље, како су други њу сагледали, што је ауторка поткрепила текстовима и фактографским подацима из дела савременика Мејбел Стобарт (нпр. у делима: Гордона Смита, Монике Крипнер, Мејбел Дирмер, Луја Томсона, Рут Фарнам, Јелене Лазаревић, Јована Јовановића Пижона) укључујући и цитате списатељице Јелене Лозанић-Фротингам чије је дело анализирано у наредном поглављу дисертације. Природа као део наратива, антиратни апел и пацифизам у оквиру феминистичког дискурса Мејбел Синклер Стобарт разрађени су у засебним потпоглављима.

6. Шесто поглавље дисертације (*Епистоларни сведок: перспектива Првог светског рата Јелене Лозанић-Фротингам*) представља други део истраживања који је базиран на књизи Јелене Лозанић-Фротингам *Добротворна мисија за Србију у Првом светском рату, писма из Америке и Канаде 1915–1920. године*. Ауторка прво даје преглед живота и рада Јелене Лозанић, а затим наводи специфичности структуре дела кроз жанровске карактеристике епистоларног дискурса. Даље ауторка по потпоглављима представља дискурс Јелене Лозанић који се формира при њеном сусрету са новим културним моделом који затиче у Америци, поткрепљено бројним примерима из текста: запажања Јелене Лозанић-Фротингам о историјски значајним личностима, догађајима и сусретима, о *нашим* у Америци, интересовање Американаца и Канађана за проблеме са којима се Србија суочавала, о Американцима, Американкама и њиховим импресијама о српском народу, о Англосаксонцима, о америчком начину живота и размишљања, о економском стању, раду просечног грађанина, раслојености друштва у Америци, о Канађанима и сл. Ова анализа, као и анализа дата у претходном поглављу, помаже при конструисању социолингвистичке наративне мреже, узимајући у обзир родну, економску, друштвену и политичку подлогу на бази којих се дискурзивни чинови реализују. Такође, у овом поглављу ауторка наводи примере језичких манифестација стереотипних приказа Индијанаца и Афро-Американаца у Америци почетком 20. века који се огледа кроз дискурс Јелене Лозанић-Фротингам. Поглавље се завршава слојевитим приказима идентитета Јелене Лозанић-Фротингам: како она представља себе, њен хуманитарни рад, како је представљају други, а затим и њену политичку освешћеност кроз дискурс о уласку Америке у рат и о женама Америке.
7. Седмо поглавље дисертације (*Заједнички елементи у делима Јелене Лозанић-Фротингам и Мејбел Синклер Стобарт из родне перспективе*) представља утврђивање преклапања у писању две списатељице кроз гинокритичку призму. Иако написана дела нису књижевна фикција, у њима су присутни мотиви, теме, симболи и упитаност над жанром карактеристични за књижевне текстове које су писале жене из перспективе рода. Истраживање женског искуства ових поново откривених списатељица не поставља их само на мапу историографије као сведока догађаја, већ ауторка њихове дискурсе преиспитује узимајући у обзир род као друштвену, културну и психолошку чињеницу.
8. Осмо поглавље дисертације (*Интерпретација социолингвистичке наративне мреже у делима Мејбел Синклер Стобарт и Јелене Лозанић-Фротингам*) подељено је на три потпоглавља у којима се почетне претпоставке разрађују и потврђују: 8.1. *Узрочно-последичне везе дискурса, историје и друштва*; 8.2. *Усложњавање идентитета; односи моћи и неједнакости у координати време/простор* и 8.3. *Родна позиција Другог код ауторки Синклер Стобарт и Лозанић-Фротингам*. Искуства Јелене Лозанић-Фротингам и Мејбел Синклер Стобарт као списатељица и као друштвених актерки рашчлањено је и интерпретирано кроз примере њихове дискурзивне праксе, а затим је ауторка сумирала резултата оба дела истраживања из перспективе рода. Потврђене су узрочно-последичне везе дискурса, историје и друштва и умрежавање локалних наратива са глобалним. Критичком анализом дискурса осветљавају се примери репродукције социјалних неједнакости, конкретно, дискриминације, доминације, контроле и моћи, али и начина

разоткривања и супротстављања који се реализују у друштвеном контексту. Ауторка врши поређење анализираних дискурса и даје примере на основу којих је долазила до закључака.

9. Девето поглавље дисертације (*Завршни чвор социолингвистичке наративне мреже дела ауторки Стобарт и Лозанић*) представља ауторкин лични осврт на чин читања као саставни део настајања социолингвистичке наративне мреже, у коме се она као читатељка/аналитичарка позиционира узимајући у обзир просторни, временски, социокултурни и на друге начине условљен тренутак читања и тумачења потенцијалних значења текста, а који је у корелацији са личним контекстом. На крају овог поглавља, ауторка изражава наду да ће ова дисертација допринети приближавању дела списатељица Стобарт и Лозанић-Фротингам читалачкој публици, као и да ће покренути даља истраживања на која ова дела инспиришу као значајни историјско-друштвени документи.
10. Десето поглавље дисертације (*Закључак*) представља финални део дисертације у коме је ауторка заокружила тему коју је истраживала. У овом поглављу ауторка даје рекапитулацију целог истраживања спроведеног у оквиру ове докторске дисертације. Још једном су укратко представљени резултати оба дела истраживања поткрепљени теоријском основом, као и кратка дискусија са освртом на паралеле између дискурса списатељица Мејбел Синклер Стобарт и Јелене Лозанић-Фротингам.

На основу “*Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*” и налаза у извештају из програма „iThenticate“, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације ауторке **мсп Светлане М. Велимирац**, *Самилосне очи туђинске жене: Србија и први светски рат. Критичка анализа дискурса дела британске ауторке Мејбел Синклер Стобарт и српске ауторке Јелене Лозанић-Фротингам*, утврђено подударане текста износи **5%**. Овај степен подударности последица је цитата докумената које кандидаткиња користи у анализи корпуса, библиографских података о коришћеној литератури наведених у тексту дисертације, реферирања на сопствене претходно објављене радове академски реферираним часописима и зборницима и цитата преузетих из анализираних текстова, те је у складу са Чланом 9. *Правилника*.

V. ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Светлане Велимирац је савесно и зрело урађен рад, чврсте и логичне структуре, писан на основу одличног познавања релевантне литературе али и са способношћу за њену критичку процену. Ауторка смислено повезује идеје које су одлично теоријско утемељене дајући при том зрелу аргументацију засновану на критичком промишљању. Кандидаткиња је свој допринос дала и одабиром теме која до сада није обрађивана у научној литератури српске социолингвистике, тако да овај рад представља допринос домаћој науци.

Књижевно-историјски текстови списатељица Мејбел Синклер Стобарт (1862-1954) и Јелене Лозанић-Фротингам (1885-1972) о партикуларним искуствима за време Првог светског рата до сада су веома мало проучавани, тако да је ауторка Велимирац уложила значајан труд да оформи целокупну историјско-друштвено-политичко-економску подлогу живота и рада ове две списатељице, као базу којом су били условљени њихови дискурси у делима. Анализом паралелно насталих наратива поткрепљених овом подлогом, ауторка гради јединствену социолингвистичку наративну мрежу у којој се значења преиспитују, а дискурс јасно указује на повезаност са друштвено-историјским околностима. Тиме се гради холистичка слика о наративној структури ових текстова, која обухвата свесне или несвесне одабире дискурзивних средстава списатељица који упућују на питања родне и других неједнакости, указују на разорне последице ратовања и освешћују сопствени идентитет и родну позицију у друштву. Резултати анализе указују и на специфичности различитих когнитивних културних модела, у односу језика и друштва, што помаже у разумевању и тумачењу друштвено конструисаних образаца мишљења и понашања.

Кандидаткиња је у оквиру ове докторске дисертације подсетила на важност проучавања историографских материјала који нам помажу да боље разумемо историју сопственог народа и културе, али и разумевања и вредновања литерарних доприноса како сопствених, тако и припадника других народа у контексту Србије и Првог светског рата.

VI. СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Велимирац, С. (2018). Епистоларни сведок: једна женска перспектива Првог светског рата. Међународни научни скуп *Наука и савремени универзитет 7: Место и улога друштвено-хуманистичких наука у савременом свету*. Тематски зборник радова, књига II, стр. 161-171. Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Република Србија. ISBN 978-86-7379-487-7 UDK 94(100)“1914/1918”:82-6

Велимирац, С. (2019). *Болница Стобарт кроз реч и слику*. Књиженство, часопис за студије књижевности, рода и културе. Vol. 9, No. 9, Article 14. УДК 82. ISSN 2217-7809

VII. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања овог рада који почива на постулатима критичке социолингвистике, истакли су тачке укрштања дискурса, историје и друштва и пружили потпуније схватање језичких и друштвених феномена и њихове међусобне зависности. Истраживање представља допринос бољем разумевању партикуларних, у овом раду, наратива два специфична, женска ратна искуства наспрам великих, или мета-наратива.

Полазна хипотеза истраживања претпоставља да обе ауторке формирају своје искуство, а самим тим и своје дело, на основу бројних фактора који се из различитих друштвених домена транспонују и читавају у њиховом дискурсу. Како је ово друштвено питање које подразумева смештање списатељица у историјско-друштвено-политичку раван, утврђивањем њихових личних и породичних историја паралелно са контекстом

средина у којима су се образовале, стасале и започеле свој друштвени активизам, потврђује се да је дискурс ауторки прожет примерима односа моћи и хирерархије, хегемоније и потчињености које оне препознају у друштву и настоје да утичу на промену затеченог стања.

Друга хипотеза претпоставља да су обе ауторке у позицији *другог*, другачијег, с обзиром на њихов пол и контекст, у датом времену и окружењу: самим уласком у сферу „јавног”, односно маскулиног за време Првог светског рата, преиспитује се да ли су жене као активни друштвени чиниоци у ратним условима дочекане као „недостојне“ задатка којег су се прихватиле. Истовремено, претпоставља се да и оне доживљавају различите од себе као *друге*, и да их на тај начин представљају кроз свој дискурс. Бавећи се међузависним односом дискурса и рода онако како се тај однос ствара и манифестује код друштвено активних списатељица Мејбел Синклер Стобарт и Јелене Лозанић-Фротингам, ауторка ове докторске дисертације закључује да се у њиховим дискурсима језичке идеологије манифестују двојако: ауторке су у почетној позицији *другог*, узевши у обзир њихову националну (Британка у Србији и Српкиња у Америци/Канади) и родну (жене у рату) припадност, док њихова измештеност може да се тумачи као добровољна *обездомљеност*. Међутим, истовремено оне су у позицији *агента промене* (оне свесно и активно мењају своје друштвене позиције, задобијају моћ, и то се одражава на дискурс, и на поимање улоге жена у друштву). Паралелно са родним аспектом у делима, ауторка прати и дискурс списатељица о другима који су оличени у *другом* као *другачијем од мене*: анализира се како оне доживљавају Балкан, односно, Америку и Канаду и локално становништво, формирајући дискурс као одраз нових когнитивних културних модела са којима се упознају. Западни дискурс о Балкану као „дивљем, нецивилизованом“ месту уступа место дискурсу који Балкан препознаје као „херојски, незаштићен, патриотски“, са посебном усмереношћу на Србију (одакле је Јелена Лозанић отишла у Америку, а где је Мејбел Стобарт лоцирана), а што је ауторка поткрепила историјско-политичком дискурзивном условљеношћу јачања ратног савезништва са српском војском. Поред ратног задатка који јој је поверен и представљен у делу, Америку и Канаду Јелена Лозанић-Фротингам осветљава кроз појединачне слике о начину живота, вредностима, улози жена у друштву, али и дискурс који разоткрива неједнакости на друштвеној лествици Америке или на пример, потлаченост Индијанаца. Ауторка закључује да *другост* није непроменљива у дискурсима списатељица Стобарт и Лозанић; још један пример наводи се кроз дискурс Мејбел Стобарт о заробљеницима, који од *непријатеља* на фронту постају *сарадници* у болници, безопасни младићи од којих нико не зазире, чиме се потцртава бесмисао ратовања. Промена је такође присутна у смислу несталности вредновања културних модела народа које упознају, а што подразумева посматрање *нас* и *наше* културе насупрот *њих* и *њихове* културе, при чему се редефинише слика како о туђем, тако и о сопственом идентитету.

Овај сегмент истраживања ауторка кохерентно надовезује на предвиђање да се идентитети ауторки Стобарт и Лозанић усложњавају кроз координату простор/време, што се читава у њиховим дискурсима, а што представља трећу постављену хипотезу. Идентитет ауторка представља као комплексну категорију, која списатељице Стобарт и

Лозанић одређује у социјално-историјско-културном контексту, и која садржи дијахронијску (њихову етничку, религијску, расну итд.) и синхронијску (родну, професионалну, националну, транснационалну итд.) припадност (Филиповић 2018: 23). Идентитетско читање ауторка је започела родним позиционирањем списатељица Стобарт и Лозанић, и закључује да и поред тога што су обе припаднице вишег друштвеног сталежа, сусретале су се препрекама у институционалном смислу због тога што су жене. Као образоване и друштвене активисткиње, током рата оне задобијају професионалне улоге које савесно обављају; оне никако нису штићенице и нису жртве, њихов дискурс није виктимолошки, већ напротив, он мења доживљај жена као слабијег пола што се читава у дискурсу њихових савременика. Превазилажењем страха од ауторства и јавног наступа, оне постају списатељице, јавне говорнице, сведоци историје, промотерке вредности, национални историографи. Ауторка закључује да списатељице Стобарт и Лозанић стварају нови женски ратни израз: оне нису мученице, већ освајају моћ у друштвеном смислу и управљају сопственом, али и судбинама људи око себе, чиме утичу и на мењање друштвене позиције жена глобално.

VIII. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња Светлана Велимирац је у свом докторском раду обрадила значајну и занимљиву тему која је до сада врло мало истраживана у области социолингвистике у српској академској средини. Иако се дискурс и женско списатељство све интензивније изучава у оквиру социолингвистичких истраживања, избор теме и одабраних дела какав је дат у докторској дисертацији Светлане Велимирац је јединствен. Резултати докторског рада на тему *Самилосне очи туђинске жене: Србија и Први светски рат. Критичка анализа дискурса дела британске ауторке Мејбел Синклер Стобарт и српске ауторке Јелене Лозанић-Фротингам* дају одговоре на истраживачка питања која је ауторка поставила на почетку свог истраживања, а која се тичу променљивих односа моћи који се читавају кроз дискурс и *другост*, преиспитивања позиције жене у друштву, несталности и усложњавања идентитета у контексту Првог светског рата. Ауторка изводи закључке о повезаности дискурса, друштвеног активизма, језичких родних идеологија и формирања идентитета говорника и говорница са друштвеним, политичким и историјским условљеностима. Кандидаткиња је веома зрело и детаљно приступила анализи користећи квалитативну методологију критичке анализе дискурса и показујући способности формулисања стечених сазнања и формирања јасних, научно заснованих закључака и ставова. Резултате и увиде свог истраживања протумачила је на релевантан и убедљив начин, а приказала их прегледно и систематично. Захваљујући оваквим резултатима истраживања и закључцима ова докторска дисертација се позитивно оцењује као вишеструко значајна за социолингвистичка истраживања на нашем подручју.

IX. ПРЕДЛОГ

Комисија препознаје вредност истрајног и прилежног рада кандидаткиње Светлане Велимирац и предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у

Београду да рукопис под насловом *Самилосне очи туђинске жене: Србија и Први светски рат. Критичка анализа дискурса дела британске ауторке Мејбел Синклер Стобарт и српске ауторке Јелене Лозанић-Фротингам* прихвати као докторски рад који испуњава услове предвиђене законом, а да кандидаткињу Светлану Велимирац позове на усмену одбрану.

У Београду, 11. маја, 2023. године

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

Др Јелена Филиповић, редовна професорка
Универзитет у Београду, Филолошки факултет

Др Биљана Дојчиновић, редовна професорка
Универзитет у Београду, Филолошки факултет

Др Владислава Гордић Петковић, редовна професорка
Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет

Др Ана Кузмановић Јовановић, редовна професорка
Универзитет у Београду, Филолошки факултет